

Tema:

8

SIDOR

HUS & VÄRME

BEKVÄM UPPVÄRMNING. Familjen Sandgren i Harads tvekade aldrig att ansluta huset till närvärmenätet. – Nu sköter uppvärmningen sig själv, säger Roger.

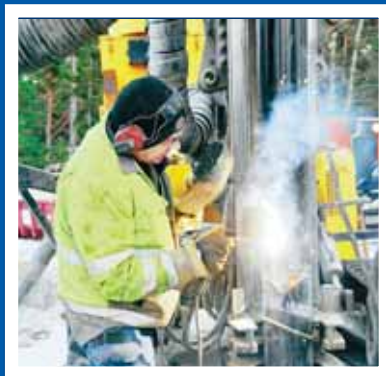
Håll värmen!

Vi har granskat tre metoder:

■ Smart med närvärme

■ Satsa på solen

■ Bergvärme för- och nackdelar

Stort test!

■ Välj rätt energimätare

Byn som skaffade eget värmeverk

I TIDEN! Närvärme

Om man inte kan ansluta sig till ett fjärrvärmenät, kan man gå ihop med sina grannar och satsa på närvärme. Det är en småskalig variant för landsbygden. Familjen Sandgren i norrbottniska Harads spar både tid och pengar tack vare byns gemensamma värmeverk.

TEXT OCH FOTO JOAKIM NORDLUND

Det värmer gott under fötterna från golvvärmen inne i familjen Sandgrens vackra hus. I pannrummet står den nya värmecentralen – ett ganska litet, vitt plåtskåp. Inuti finns de reglage som slussar ut varmvattnet från närvärmeverket till husets radiatorer. Den stora oljetanken har lyfts ut och åker den gamla kombipannan snart samma väg. Då blir det gott om plats i pannrummet. – På det sättet får vi ett extra rum. Det här ska bli snickarum, säger Roger.

Positiva tongångar

Hela familjen Sandberg gläds åt husets nya uppvärmningssystem. När de flyttade hit från grannbyn

Bodträskfors fick pappa Roger Sandgren brottas med veden, så när erbjudandet om närvärme kom tvekade han inte.

– Och nu har vi ju haft det ett tag och det har aldrig krånglat. Jag kan inte föreställa mig att det kan bli enklare. Det här sköter sig helt själv, säger han och ler.

Tongångarna bland grannarna på Nygårdsvägen är lika positiva.

– Jag tror jag kan tala för merparten av byborna när jag säger att det är fantastiskt. Hela byn har fått sig ett lyft. Det är en kombination av bättre och billigare, säger grannen Håkan Engström.

Ännu ett plus är att nästan allt bränsle till närvärmeverket kommer

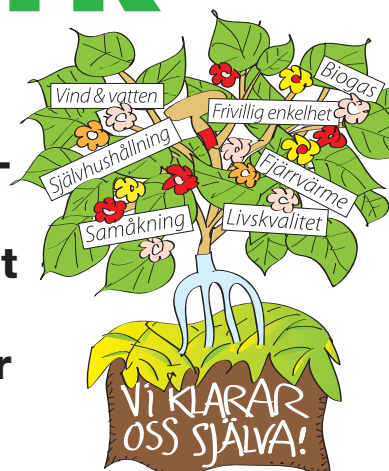
från lokala röjningsprojekt. Nästan allt ris från dem köps upp och tuggas till flis i värmeverkets jättelika panna. Man har en rullande flishugg som kan köras ut till avverkningsplatser och flisa upp ris och sly på plats.

Rogers fru, Annelie Sandgren, tycker att det lokala bränslet är en stor fördel.

– Det ger en skön känsla att veta att värmen är från skogen som vuxit här runt omkring.

Finare badplats

Dottern Sanna ser ytterligare fördelar. Röjningarna har bland annat lett till att området mellan broarna i byn har rensats på sly och ris. Men det

FRYSER INTE. Grannarna på Nygårdsvägen Annelie, Roger och Sanna Sandgren samt Rawan Handal, Johan Handal, Christian Mattsson och Håkan Engström uppskattar alla byns närvärmeverk.

SNART HOBBYRUM. Den vita värmewäxlaren står nu för uppvärmningen. – Jag ska lyfta ut pannan och göra om pannrummet till hobbyrum, säger Roger.

bästa av allt är nog att byns gamla badplats fått nytt liv efter en gemensam röjningsinsats.

– Jag brukar vara där med mina kompisar. Det är fint där, men i somras var det lite kallt i vattnet, säger hon.

Något av en ny trend

Cirka 300 Haradsbor får i dag sin värme från värmecentralen, som står mitt i byn. Den centrala placeringen var avgörande för att det skulle bli ekonomi i projektet. Den stora kostnaden är att bygga kulvertar för värmerören, ju längre, desto dyrare – därför bör närvärmeverket ligga nära sina kunder.

Vissa invånare var skeptiska till att ha det in på knuten, de var rädda för buller och damm.

Något sådant har det inte blivit, förklarar Per-Anders Eriksson, som driver närvärmeverket tillsammans med Niklas Norberg.

– Med hjälp av självlossande containrar blir det ingen öppen flihantering utomhus och risken för buller och damm minimeras, säger han.

Inte bara villor i Harads värms

Så fungerar närvärme

■ **Ett närvärmenät** är egentligen det samma sak som ett fjärrvärmenät. Grunden är en värmecentral med en stor panna. Från centralen sänds sedan varmt vatten via så kallade kulvertar ut till fastigheterna. Det kalla returvattnet går sedan tillbaka till närvärmeverket för att värmas på nytt.

upp med närvärme – också skolan, matbutiken, vårdcentralen och äldreboendet får sin värme därifrån. Det var också viktigt för det lilla närvärmebolaget – även större kunder behövs för att få lönsamhet.

Närvärme är något av en ny trend för miljövänlig uppvärmning utanför storstäderna. Runt om i landet poppar det upp nya små, lokala värmeverk, eldade med flis och skogsavfall från trakten.

Per-Erik Andersson förklarar varför han tror att närvärmeverk är framtiden.

– Det ger en tillfredsställelse att veta att man är självförsörjande vad gäller energi. I och med att vi avverkar vårt eget bränsle är vi inte heller lika priskänsliga som om vi hade köpt färdigt flis, säger han. ■

Tidigare i serien:

Vi klarar oss själva!

- ✓ Självhushållning (nr 40/10)
- ✓ Fjärrvärme (nr 41/10)
- ✓ Naturens skaffereri (nr 42/10)
- ✓ Biogas (nr 43/10)
- ✓ Vindkraftverk (nr 44/10)
- ✓ Elbil (nr 45/10)
- ✓ Den nya bykraften (nr 46/10)
- ✓ Självhushållning (nr 47/10)
- ✓ Småskalig vattenkraft (48/10)
- ✓ Ombyggd elbil (49/10)
- ✓ Den nya bykraften (50/10)
- ✓ Grön skönhet (51/10)
- ✓ Landsbygdsministern (1-2/11)
- ✓ Självhushållning (3/11)
- ✓ **Närvärme**

Fakta om Harads närvärmeverk

- **Värmeverket** har en 2 megawatts panna som kan klara upp mot 2,5 megawatt, dess kapacitet räcker för cirka 200 villor.
- **Det finns 60 kunder** varav flera är tvåfamiljshus. Cirka 35 villor är anslutna.
- **Det kostar 29 000 kronor** inklusive installation, för en villa att ansluta sig, troligen ökar husets värde på grund av närvärmen.
- **Priset för kunderna** ligger runt 53 öre per kilowattimme.
- **Närvärmeverket** vill ligga i nivå med priset på pellets, som är kundernas alternativ som uppvärmning. Högre priser skulle avskräcka kunder.
- **Verket** är i princip självförsörjande med flis från trakten. Ibland köper man flis från traktens skogsbolag.

Så gjorde de

- **2007** fick några driftiga Haradsbor nys om ett närvärmeprojekt som en annan norrbott-nisk by, Unbyn, just hade dragit sig ur. Unbyn hade kommit långt i sin ansökan om att få bidrag från Naturvårdsverkets klimatinvesteringsprogram och Haradsborna kunde i princip bara överta den. De fick 3 miljoner i stöd, utan vilka satsningen varit omöjlig.
- **Utöver det** har grundarna till närvärmebolaget investerat 12 miljoner. Idag är omsättningen 2,4 miljoner kronor per år.
- **Det gick snabbt** från att beslut till dess att värmeverket var i drift. 2008 påbörjades bygget och den 21 januari 2009 tändes pannan.
- **Förre året** satte man upp solfångare på taket som under våren och hösten torkar fliset, och under högsommaren värmer returvattnet från kunderna.

Närvärme är en god affär för bönder

■ **På LRF**, Lantbrukarnas riksförbund, ser man närvärme som en affärsmöjlighet och ett bra sätt för bönder att förädla energi nära gården.

– Dagens energipriser gör att närvärme blir alltmer attraktivt för

både hushåll, institutioner och företag, säger Ulf Jobacker på LRF.

Du som funderar på att starta och driva ett närvärmeverk kan få mer information av Per-Rune Nypelius, 070-665 41 97 eller nyplings.gard@lrf.se

Släpp ut solvärmens inomhus!

Lita på naturkrafterna!

Geoenergi är solenergi som lagrats i jord och berg - den förnyas varje sommar och tar aldrig slut.

Geoenergin finns precis där du bor, i jord och berg under dina fötter. Den kräver inte några långa transporter

och den förorenar inte vår jord.

Med en geoenergi-anläggning kan du dra nytta av ren naturenergi för att värma (och kyla) ditt hus på ett ytterst miljövänligt, driftsäkert och hållbart sätt.

Det är väl det du vill?

GEOTECH www.geotec.se
e-post: info@geotec.se
tel.: 075 700 88 20